

Vad är en klassiker egentligen – och får/bör den moderniseras?

Vad är en klassiker? Någonting som står emot **tidens tand**? Som förblir lika giltig och angelägen från generation till generation? Som egentligen aldrig behöver moderniseras och anpassas till en ny tid?

Nja, det där sistnämnda är kanske en sanning med modifikation. En målning som Edvard Munchs Skriet (från 1893) behöver naturligtvis inte och kan heller inte moderniseras. Den kommer ändå alltid att starkt påverka sin betraktare.

Ett musikstycke som Händels Fireworks Music (från 1749) kan naturligtvis ha variationer i utförandet, men behöver aldrig anpassas för sentida lyssnare. Det är take it or leave it.

Lite annorlunda, ja, helt annorlunda, kan det förstås vara med en teaterpjäs som Becketts I väntan på Godot (från 1953). En modern klassiker som haft och fortfarande har avgörande inflytande i teatervärlden. Men har någon sett två likadana uppsättningar av pjäsen? Texten har dock inte den **klåfingrigaste** regissör vågat ändra på.

Hur är det då med romanklassikern? Jo, den kan nog ibland behöva få sin **språkdräkt** anpassad till aktuell tid. Som Gustave Flauberts Madame Bovary (från 1857), vilken Anders Bodegård just har nyöversatt till svenska.

En **delikat** uppgift, kan tyckas, eftersom Flaubert medvetet lär ha gjort grammatiska felaktigheter, för att skapa, som han uttryckte det, en stil frigjord från ämnets diktatur.

Ämnet är otrohet, förskingring, självmord. Madame Bovary handlar om en medelklasskvinnas tillvaro i en landsortshåla, där hon drömmer om passionerad kärlek och lyx, men upplever **småskurenhet** och tristess, innan hon kastar sig i armarna på sina älskare.

Gustave Flaubert omarbetade varje sida i genomsnitt sex gånger och arbetade i nästan fem år på Madame Bovary, som skulle komma att bli en milstolpe i romankonstens historia. Precis som Charles Baudelaires Les Fleurs du Mal samma år (1857) skulle komma att bli en milstolpe i poesins historia. Litteraturprofessorn Sara Danius talar i ett förord om 1857 som året för den moderna litteraturens födelse.

Men den moderna litteraturens födelse var inte smärtfri för någon part, varken för författaren, läsaren eller samhället.

Flaubert åtalades för att ha sårat den offentliga moralen, kränkt religiösa värden och släpat nationens heder i smutsen. Men han frikändes efter ett legendariskt skickligt försvarstal av en advokat, som höll med åklagaren om att Madame Bovary var ett avskräckande exempel, och att romanen just därför på ett förtjänstfullt sätt tjänade ett moraliskt syfte.

Sämre gick det för Baudelaire som fälldes för sina omoraliska dikter, som han fick ta bort och dessutom betala ett stort bötesbelopp för.

Drygt 150 år efter utgivningen av den första upplagan är Madame Bovary fortfarande en sensation. När amerikanska Playboy återger några utdrag ur en engelsk nyöversättning av romanen presenteras Flauberts roman som ”The most scandalous novel of all time”.

Och när Unga Dramaten på Elverket i Stockholm sätter upp Madame Bovary i en föreställning regisserad av Annika Silkeberg är det i en mycket fri dramatisering. Grundhistorien är densamma som hos Flaubert, men texten är omskriven och karaktärerna gestaltade för vår tid, där de sitter, ligger och glider över och mellan flera catwalks i en fotostudio med hundratals bilder av den självupptagna, drömmande, lidelsefulla Emma Bovary.

Det är en föreställning med många sökta effekter – för att kanske i första hand attrahera en yngre publik? Men den uppsättningen för scenen kan komma att åldras snabbt medan Flauberts romanklassiker – i Anders Bodegårds på svenska lätt moderniserade språkdräkt – fortfarande står sig som en stark läsupplevelse.

LO Rindberg
kultur@ltz.se